

Públic

EL TRUMPISME QUE GOVERNA A MADRID ÉS L'HEREU **DEL FEIXISME DELS ANYS TRENTA**

Vicenç Navarro

28 d'abril del 2021

La història no es repeteix mai, **però hi ha diferents moments de la nostra història que**, per molt diferents que siguin les circumstàncies que els envolten, **tenen bastants elements en comú**. Un d'aquests moments de similituds històriques és el que va **tenir lloc a Madrid als anys trenta, durant la II República, i el que està passant ara en aquesta ciutat arran de les eleccions autonòmiques**. En ambdós moments, tan llunyans en el temps (separats per gairebé un segle) **les classes dominants del país (ara els seus hereus) han promogut ideologies que, tot i ser diferents, tenen molts punts en comú**.

La ideologia de les classes dominants dels anys trenta (àmpliament estesa a diversos països de l'Europa Occidental) era el feixisme, una ideologia totalitzant que en la seva versió espanyola defensava la monarquia borbònica, centrada a la capital del

regne, Madrid, amb una **visió jacobina de l'Estat espanyol, que considerava il·legítimes les forces polítiques (hordes, se'n deia) basades en el moviment obrer (socialistes i comunistes) que amenaçaven amb alterar el seu control sobre la societat, considerant que els pertanyia per dret diví o històric.** El seu objectiu principal era el de mantenir per tots els mitjans, inclosos els **autoritaris i antidemocràtics, el poder institucional que els garantiria el seu domini polític, econòmic i mediàtic del país.** Durant els anys trenta, Madrid va esdevenir un símbol de la resistència antifeixista enfront de les forces militars que l'estaven assetjant. No hi havia hagut mai abans una solidaritat més gran entre les forces democràtiques al llarg del territori espanyol en defensa de Madrid, assetjada pel feixisme. L'aleshores president de la Generalitat, Lluís Companys (afusellat més tard per les tropes feixistes), va encunyar aleshores la seva famosa frase "*Madrilenys: Catalunya us estima!*".

El trumpisme és la versió del segle XXI del feixisme

Actualment, la ideologia de les classes dominants a Madrid (que són les hereves de les classes dominants d'aquell moment) és el trumpisme. Aquestes classes tenen com els seus instruments polítics dos partits polítics (PP i Vox, una escissió del PP)

que van ser fundats per personatges de la dictadura establerta per **un cop militar en què va ser determinant el suport de les tropes enviades per Hitler i Mussolini, el qual va imposar una de les dictadures més sagnants que hi hagi hagut a l'Europa Occidental al segle XX** (per cada assassinat polític que va cometre el règim feixista de Mussolini, el liderat per Franco en va cometre més de 10.000, segons el principal expert en feixisme europeu, el professor Malefakis, de la Universitat de Columbia, a Nova York, EUA). La ideologia a què aquests partits **donen suport ara -el trumpisme- té moltes característiques semblants al feixisme espanyol dels seus antecessors, des del seu nacionalisme classista, racista, xenòfob i masclista extrems, al seu autoritarisme, fins al punt de considerar il·legítim (tant Vox com el PP així ho han assenyalat) el govern democràtic de coalició d'esquerres, al qual desitgen expulsar de les institucions.**

Dues ideologies -el feixisme i el trumpisme- amb molts punts comuns

Hi ha més semblances entre aquestes dues ideologies que les aquí exposades (per expandir aquest punt, veure el meu article "[El trumpismo y sus consecuencias para Madrid y para España](#)", *Público*, 15 de abril del 2021). Però també hi ha diferències, segons el context polític en què es reproduïxen. **Ambdues són ideologies summament regressives i reaccionàries en defensa permanent**

dels interessos de les classes dominants. Però de la mateixa manera que el feixisme nacional-catòlic espanyolista va ser molt diferent del feixisme italià, i ambdós diferents del nazisme, el fet és que tots ells van compartir característiques comunes. Ara passa el mateix amb el trumpisme. La versió espanyolista és diferent de la italiana, i aquesta de la francesa i l'alemanya; però totes elles són instruments promoguts per les classes dominants d'aquests països que volen eliminar qualsevol element contestatari al seu domini, i molt en particular el comunisme i el socialisme, a més a més del feminisme i l'ecologisme. És més, la seva adhesió a la teoria meritocràtica com a justificació del seu domini (que també comparteix amb el neoliberalisme) afegeix un component de classe, de raça i/o etnicocultural, que intenta justificar la seva suposada superioritat i domini a través d'un autoritarisme i una cultura profundament antidemocràtica que els permet acusar d'il·legítima la mera presència de l'adversari a les institucions, exigint-ne la seva eliminació. L'última notícia del trumpisme als EUA és que l'Estat de Florida (governat pel trumpista Ron DeSantis) ha fet una proposta que demana als estudiants que denunciïn els professors dels centres acadèmics públics que siguin socialistes o comunistes, definint com a tals tots aquells que s'oposen al trumpisme.

El fet que no es percebin el trumpisme i el feixisme com a similars es deu al desconeixement d'allò que

és el trumpisme i a l'oblit i desmemòria històrica a Espanya

Ara bé, **aquestes diferències no haurien d'amagar les seves grans semblances.** Soc conscient que molts lectors, mentre llegeixen aquestes línies, creuran que potser s'exagera en la descripció del **trumpisme espanyol (al qual es redueix com a mer populisme) com una ideologia similar al feixisme.** Però em temo que aquesta lectura pot ser que sigui resultat d'un desconeixement de la història d'Espanya, així com de les gran similituds que té el trumpisme amb el feixisme espanyol, del qual se'n té un coneixement molt limitat i tergiversat, **resultat de l'oblit històric fruit d'una transició immodèlica de la dictadura a la democràcia. I és en aquest punt on els hereus del feixisme (Vox i la branca Ayuso del PP) es troben en una situació de gran avantatge sobre els antifeixistes a Espanya.**

Els hereus del cop militar del 1939 van dominar el procés de transició de la dictadura a la democràcia que va consolidar l'oblit històric

La manca de recuperació de la memòria històrica a Espanya (que és la correcció de la nostra tergiversada història) **explica el desconeixement del que va ser el feixisme i les conseqüències que va tenir per a Espanya, així com la seva continuació posterior a molts aparells de l'Estat i la seva influència en la**

cultura de les dretes espanyoles (que sempre han estat a l'extrem de l'ideari europeu). I que passés això es deu, en part, a la complicitat de les esquerres governants a Espanya, que no van corregir, fins fa molt poc, l'enorme tergiversació de la història d'Espanya. **Per això es desconeix el que va ser, el que va significar i el que es reproduïx en la cultura dominant de les dretes a Espanya.** No cal dir que les dretes volen evitar la correcció d'aquest desconeixement, i compten per aquest fi amb la col·laboració de grans mitjans d'informació. **Aquest desconeixement del nostre passat ha permès que Vox es presenti com quelcom nou, desvinculat del seu passat.**

El cost de no corregir la tergiversada història

Aquest desconeixement ha tingut un cost enorme per a les forces democràtiques, perquè no es percep Vox i el corrent Ayuso dins del PP com els successors d'aquell feixisme, ja que per a la majoria del jovent aquest passat està tan deformat i és tan ignorat que Vox fins i tot sembla tenir una credibilitat per alguns sectors de la població, no només de les classes benestants (va ser el partit més votat a tres seccions censals dels dos districtes més benestants de Barcelona a les últimes eleccions al Parlament de Catalunya: Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts) sinó també dels barris més deprimits i pobres d'aquesta ciutat (va ser la

segona força més votada a la zona nord de Nou Barris, a Barcelona) que se senten atrets pel seu missatge de protesta "*que marxin tots*", darrere del qual caldria afegir "*perquè continuïn manant els de sempre*". En realitat, **Vox** sorgeix quan l'hegemonia de les dretes se sent amenaçada per l'aparició en el panorama polític de forces -amb àmplia base popular- a l'esquerra del PSOE que volen corregir aquesta enorme concentració de poder econòmic i polític en el país.

Les polítiques públiques proposades pels "superpatriotes" danyen enormement les classes populars

Aquestes polítiques públiques danyen enormement les classes populars. Ara bé, el seu programa econòmic i, molt en particular, el de Vox (de nou, amb gran simpatia per part del grup més radical del PP, liderat per la Sra. Ayuso) **inclou previsiblement mesures de gran suport a les classes dominants i de gran hostilitat cap a la classe treballadora. Només cal llegir el seu programa econòmic i ho veuran. Aquestes mesures inclouen: 1) una baixada dels impostos de patrimoni i successions als propietaris de capital i a les classes més benestants, cosa que beneficia principalment les elits; 2) una reducció de la despesa pública i dels serveis públics; 3) una privatització dels serveis públics i, molt especialment, de la sanitat i l'educació; 4) una desregulació del mercat laboral (amb una pèrdua de poder adquisitiu per a la classe treballadora), i dels**

mercats comercials, anul·lant mesures de protecció del treballador i del consumidor; 5) **polítiques de suport al món empresarial perquè tingui plena llibertat (sense limitació ni regulació als seus contractes)**; 6) **promoció de les condicions de competitivitat a fi de permetre la màxima flexibilitat**; 7) **reducció de les pensions ja que els seus costos es consideren inassolibles**; 8) **còmput de tota la vida laboral del treballador a fi de calcular la seva pensió pública (la qual cosa reduiria dramàticament les pensions)**; 9) **substitució de les pensions públiques per privades, amb desgravacions per tal d'estimular-ne les privades**; 10) **reducció de les cotitzacions socials a la seguretat social dels treballadors i dels empresaris**; 11) **substitució dels serveis oferts per l'Estat, facilitant que siguin les famílies les que duguin a terme les tasques d'atenció als seus integrants, acabant així amb la dependència de la població amb l'Estat, ja que "considera l'Estat com el camí més curt cap a la tirania**; 12) **reducció de l'escola pública, amb el repartiment de xecs escolars que afavoreixin la lliure elecció del centre escolar**; 13) **reducció dels impostos a l'electricitat, a l'aigua i al gas**; 14) **reducció de l'impost de societats a un màxim del 12,5% (proposta que és més trumpista que Trump, ja que la reducció de l'impost de societats que va aprovar als EUA el va situar en un 21%. Vox el redueix gairebé el doble)**; i 15) **baixada d'impostos a inversions estrangeres per fer que augmentin.**

És difícil ser més favorable a les elits benestants i dominants i més hostil cap a les classes populars del país. Es dirà que aquestes mesures són diferents a les que va dur a terme el feixisme. I tot i que és cert, cal tenir en compte que l'objectiu era el mateix en ambdós moviments polítics: afavorir les classes benestants a costa de les classes populars. Com ho intentin fer varia segons el context en què s'apliquen, que és molt diferent ara al que existia als anys trenta del segle passat.

Les conseqüències negatives de l'aplicació d'aquestes polítiques per les classes populars de Madrid i de tot Espanya

El programa econòmic de Vox és encara més extrem que la versió nord-americana del trumpisme, i, en cas de ser aplicat, danyaria enormement les classes populars, incloses les de la ciutat de Madrid, el Madrid popular. És sorprenent **com de poc s'ha debatut aquest programa als mitjans, la qual cosa ha afavorit la seva acceptació com una opinió política més, facilitada a més a més per l'estratègia d'aquest partit -també característica del PP i, molt en particular, d'Ayuso- d'emfasitzar els temes identitaris com ara "la pàtria" i "la nació", entre d'altres, a fi d'ocultar la seva clara orientació de suport al poder de les classes dominants.**

La imatge del “*madrileñismo castizo*” que Ayuso presenta a la seva campanya intenta utilitzar l’afartament de la població madrilenya enfront de la pandèmia i el seu desig de tornar a la normalitat, com a escut per ignorar la seva enorme incompetència i el gran dany que ha causat a les classes populars, com ho ha fet el trumpisme als EUA. En aquest país, el desastre causat pel trumpisme va desencadenar una protesta generalitzada que ha donat pas a un nou govern -el govern Biden- que **prioritza el control de la pandèmia, fent possible així la gran recuperació econòmica que ja està tenint lloc, duent a terme propostes oposades a les realitzades per l’administració Trump.**

A Espanya, la victòria d’Ayuso i Vox a Madrid significaria una gran victòria per a les forces trumpistes espanyoles hereves de les feixistes, cosa que endarreriria encara més el control de la pandèmia i la recuperació econòmica del país. L’evidència d’això és aclaparadora. **La derrota del Madrid progressista i democràtic (com va passar als anys trenta del segle XX) seria summament negatiu per a les forces democràtiques del país, com ho va ser també la derrota del Madrid republicà popular per les forces feixistes en el conflicte militar dels anys trenta.**

Una última observació: resposta a El País, qui està intoxicant la democràcia espanyola?

En un recent editorial d'**El País** del 25 de abril, aquest rotatiu denuncia el comportament tòxic de Vox, que està obstaculitzant el desenvolupament democràtic d'Espanya, i subratlla que **l'enorme crispació que existeix al país, a la qual Vox contribueix en gran mesura, contrasta amb la cultura democràtica civilitzada que es presenta als països veïns com ara Alemanya, Itàlia, França i Portugal** (països tots ells que van patir règims dictatorials d'ultradreta semblants a l'espanyol). És sorprenent que aquest editorial descrigui aquesta realitat **sense intentar explicar el perquè d'aquesta situació**, que és fàcil de veure i d'entendre. **A tots aquests països, l'establiment d'un règim democràtic va suposar una ruptura amb el règim dictatorial anterior que va substituir. Les forces democràtiques van guanyar i les forces feixistes van ser derrotades militarment a tots ells, la qual cosa va permetre un ampli i profund canvi dels seus Estats. No va ser així a Espanya. En contra d'allò que *El País* ha promogut sempre, la transició a Espanya no va ser una ruptura amb el règim polític anterior, sinó una "modificació" important, però sense ser ruptura.** En realitat, a l'Estat, inclosa la major part de l'**establishment polític del règim i el seu funcionariat, es va continuar mantenint una gran influència de les ultradretes (ara presentades com a dretes), i, molt en particular, en els seus aparells com ara la seguretat, les**

forces armades i la judicatura, la ideologia dels quals és molt propera a la del règim que el va precedir. I sense ànim de menystenir els avenços que aquests canvis van significar per a l'Estat espanyol, el fet és que la gran influència que els hereus dels vencedors de la Guerra Civil van seguir tenint explica el caràcter immodèlic de la Transició, ja que va perpetuar el seu enorme poder i influència, cosa que nega la premissa central de la tesi d'exemplaritat de la Transició, que afirmava que el resultat del procés havia estat una democràcia homologable a la dels països europeus del seu voltant. L'enorme hostilitat i toxicitat de la vida política espanyola, clarament expressada per les dretes, és una prova de la falsedat d'aquesta premissa. La vida política d'Espanya no ha estat mai homologable a la dels països esmentats, i això és resultat de la derrota de la ultradreta en aquells països i la seva pervivència i excessiu poder en el nostre.

Les esquerres a l'esquerra del PSOE sempre han estat tractades per les dretes com a subjectes a eliminar. La toxicitat és característica a les dretes (que en el panorama europeu serien considerades ultradretes) espanyoles. El grau d'hostilitat cap a Pablo Iglesias i la seva família (sense que hi hagi hagut una crítica extensa entre els mitjans, amb una petició d'intervenció legal) és un símptoma, entre milers,

d'aquesta toxicitat. De fet, l'hostilitat de la gran majoria de mitjans cap a Pablo Iglesias, cap a Podemos i ara cap a Unidas Podemos, ha estat el camp abonat per assolir aquest nivell de violència verbal - pròleg de la possible material.

Però hi ha milers d'altres exemples de les enormes insuficiències de la democràcia espanyola, resultat de l'excessiu poder -autoritari i antidemocràtic- que exerceixen les dretes sobre l'Estat espanyol. Un resultat d'això és que Espanya és un dels països amb majors desigualtats per classe social a l'Europa Occidental; des de sempre han polaritzat i dividit entre unes classes benestants, minoritàries però molt poderoses, d'una banda, i les classes populars, de l'altra. Mirin les dades i ho veuran. Ha estat així durant tot el període democràtic; i això es deu precisament a l'enorme i excessiu poder de les dretes (ultradretes a Europa) sobre l'Estat.

Qui està polaritzant Espanya?

Per això és un signe d'incoherència (o mera hipocresia) que al mateix editorial en què es denuncia Vox per la seva actitud tòxica, *El País* critiqui Unidas Podemos i el seu dirigent, Pablo Iglesias, per polaritzar el país a causa de les seves propostes i del seu discurs. Qualsevol analista objectiu pot

veure que les polítiques proposades per aquesta formació política tenen com a objectiu reduir les desigualtats i la polarització del país, no incrementar-les. La denúncia de la seva existència és condició necessària per poder donar visibilitat mediàtica a aquest problema estructural al país, a fi de poder resoldre'l. On és la toxicitat a Unidas Podemos? Entenc que aquells que representen els sectors benestants -molt poderosos als mitjans d'informació- se sentin interpel·lats. De fet, una constant en el comportament de les dretes espanyoles centrades a la capital del Regne, ha estat la seva enorme hostilitat quan veuen l'enemic, UP, ni més ni menys que en el govern espanyol. No va ser Vox, sinó el PP, el que va utilitzar els termes "il·legítim i criminal" per referir-se a aquest govern, pel fet d'incloure UP. I aquesta hostilitat ha tingut lloc des de l'inici de la democràcia amb totes les forces o personalitats d'esquerres a l'esquerra del PSOE. El grau de toxicitat de la vida política a Espanya depèn del nivell de perill que les dretes sentin de veure els seus privilegis amenaçats, fins al punt d'haver assolit la seva màxima expressió ara quan per primer cop veuen al govern l'enemic. El fet que la toxicitat hagi assolit aquest extrem es deu al fet que, per primer cop, hi ha un govern de coalició d'esquerres que inclou un espai polític que vol acabar amb l'excessiva influència que la dreta hereva del règim anterior exerceixi sobre l'Estat. Les classes populars de Madrid

i del país s'hi juguen molt en el que passi a les eleccions del 4 de maig.